

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK IV., ČÍSLO 21

13. prosinec 2007

(za dobrovolné příspěvky)

ROK STÉHO VÝROČÍ BLAHOREČENÍ SV. PANÍ ZDISLAVY – PATRONKY RODIN

Tradice Otců

Z promluv svatého biskupa Řehoře Naziánského

Sám Boží Syn, ten, který je starší než všechny věky, neviditelný, nepostižitelný, netělesný, počátek počátku, světlo světa, pramen života a nesmrtelnosti, on – vyjádření předobrazu, neporušená pečeť, veskrze nezměnitelný obraz, zpodobněná myšlenka Otcova, on, jak pravím, se uchyluje ke zvláštní podobě a kvůli mému tělu bere na sebe tělo, kvůli mé duši se spojuje s duší obdařenou rozumem,

aby podobné znovu očistil působením podobného, a ve všem se stává člověkem, krom hříchu. Byl počat z Panny, jejíhož ducha i tělo od počátku očistil Duch Svatý (vždyť i zrození měla být prokázána náležitá úcta a zvlášť mělo být vyznamenáno panenství). Tak přišel na svět Bůh, jenž přijal lidství: vznikla jednota ze dvou protikladů, z těla a z Ducha; Duch je dárce, tělo příjemcem božství.

Ten, který jiné obohacuje, stává se chudým. Podrobuje se chudobě mého těla, abych já mohl dosáhnout bohatství jeho božství. Ten, jemuž náleží plnost, stává se prázdným; vždyť se na krátký čas vzdává své slávy, abych se já mohl stát účastníkem jeho plnosti.

Jaké je to bohatství dobroty? Jaké je to tajemství, pokud jde o mne? Přijal jsem Boží obraz, ale neuchoval jsem jej. On přijímá mé tělo, aby přinesl i obrazu Božimu ve mně spásu, i tělu nesmrtelnost. Zakládá druhé společenství s námi, a to daleko obdivuhodnější než ono dřívější.

Zimy ducha

Benediktinská řeholnice o adventu na severní polokouli

Jak se vánoční svátky šířily na sever, přibíraly na severském kouzlu, probouzely starodávné vzpomínky v lidech, pro něž zima byla děsivá i fascinující zároveň. Dlouhé noci jsou plné hvězd. I noc je dvojnásobná: je to obraz smrti a říše strachu, ale také odpočinek, pokoj a uzdravení. Je to čas rození světla.

Misionáři vysvětlovali: slíbené světlo světa skutečně přišlo. Je to úsvit z výsosti, který nás vysvobodil z vlády temnot.

Někdo se může ptát, zda tato symbolika mluví ještě i k nám dnes. Většina lidí v rozvinutých zemích není závislá na přirozeném světle, dokáže rozsvítit „denní světlo“ kdykoli pouhým dotykem vypínače. V centrálně vytápěných budovách vnímáme zimu méně. Ale moderní svět zná temnotu mysli a ducha, jež není o nic méně děsivá než ta, jíž se báli naši předkové v době kamenné nebo bronzové. Technická dokonalost sama nedokáže osvětlit lidského ducha. Lidé dnes chodí v duševní i duchovní temnotě. Tato temnota pohlcuje ty, kdo – prosti naděje, osamělí, prázdní – procházejí životem beze směru a smyslu.

Světlo Kristovo je v nás a mezi námi, pokud je přijmeme. Toto světlo šíří lidé, kteří se uvolili být průzrační.

Foto: archiv

Křesťanský život a modlitba, to není nepřetržitá radost ze světla. Velcí myslitelé autoři mluví o bolestných „nocích“ smyslu a ducha jako o zkušenosti každého, kdo následuje Krista skrze temnotu k Velikonocům. Jak milosrdné je, že světlo takového člověka je pro nás ostatní

často viditelné i tehdy, když si jeho nositel uvědomuje jen svou slabost na pouti temnotou.

Maria Bouldingová
Stanbrook Abbey, Anglie
výňatek z knihy „Příchod Páně“
z angličtiny přeložila Michaela Freiová

ZPRÁVY

Nová encyklika Benedikta XVI.

Ve Vatikánu byla 30. 11. 2007 na tiskové konferenci představena nová encyklika Benedikta XVI. Nese název *Spe salvi facti sumus* – „Nadějí jsme spasení“. Vychází z listu apoštola Pavla Římanům. Odvolává se i na list Židům, který ukazuje na to, že víra vede člověka k novému pojetí života.

Spása podle křesťanské víry, vysvětluje v úvodu Svatý otec, „je nám nabízena ve smyslu naděje, kterou jsme dostali, věrohodné naděje, v jejíž síle můžeme čelit naší současnosti“. Benedikt XVI. zdůrazňuje, že evangelium není jen zpráva o věcech, se kterými se můžeme seznámit, ale je zvěstí, která je zdrojem faktů a mění život.

„Temná brána času, budoucnosti, je otevřená dokořán. Kdo má naději, žije jinak, byl mu darován nový život.“ Svatý otec připomíná, že Ježíš nepřinesl světu „společensko-revoluční odkaz“. Ani nebyl „bojovníkem za politické osvobození“. Přinesl „něco úplně jiného, [...] setkání s živým Bohem, [...] setkání s nadějí, která byla silnější než utrpení otroctví a která zevnitř proměnila život a svět.“

Jak zdůraznil mluvčí Svatého Stolce P. Federico Lombardi, „abychom mohli věrně kráčet k cíli, čelíme únavě a nejasnostem současnosti, potřebujeme věrohodnou a opravdovou naději, to znamená naději, která nevychází z prázdných slov nebo subjektivních postojů, ale naději, která skutečně změní náš život. Na-

ději, jejímž posledním cílem je ponořit se do nekonečné lásky Boha, obejmout ho a být s ním v objetí, ne jako jednotlivci, ale spolu. V setkání, které přinese spravedlnost, život a spásu, na rozdíl od všech nespravedlností a absurdit dějin tohoto světa.“ Podle P. Lombardiho se Benedikt XVI. dotkl jednoho z nejnaléhavějších a nejdramatičtějších problémů dnešní doby. Neomezuje se jen na povrchní popis beznaděje, která je ve světě rozšířená, ale pokorně a zároveň odvážně reaguje na mnoho základních otázek.

Text v latině, italštině, francouzštině, angličtině, němčině, španělštině, portugalštině a polštině představili na tiskové konferenci kardinálové Georges Marie Martin Cottier, dominikán, emeritní teolog papežského domu, a Albert Vanhoye, jezuita, emeritní profesor novozákonní exegeze na Papežském biblickém institutu.

Kardinál Vanhoye na dopolední tiskové konferenci mimo jiné řekl:

„Tato nová encyklika nám opět ukazuje papeže jako hlubokého teologa a zároveň jako pastýře, který vnímá potřeby svého stáda a to ve velmi detailních úvahách týkajících se vztahů křesťanské naděje a víry. Nejen při srovnávání vývoje moderní mentality s křesťanskou nadějí nalézáme velká a působivá svědectví naděje, už z dob sv. Augustina žijícího v dramatickém období, až do dob nedávných, jako byla doba svatě Josefi-

ny Bakhity, Afričanky z 18. století, která se ve svých devíti letech stala otrokyní, byla týrána krutými majiteli, ale osvobozena a znovuzrozena do naděje díky setkání s Bohem křesťanů, spasitelem plným lásky.“

„V krátkém úvodu encykliky je zdůrazněna důležitost naděje, což se dále několikrát opakuje. Abychom se mohli postavit čelem realitě se všemi svými problémy a těžkostmi, máme naprosto nezbytně zapotřebí naděje, naděje opravdu platnou a pevnou.“

Kardinál Cottier řekl při dopoledním představení encykliky novinářům:

„Rozsáhlá meditace o naději, základní dimenzi křesťanské existence, kterou přináší encyklika *Spe salvi*, jež mám to potěšení vám teď představit, obsahuje ve své kráse a síle osvobození také pozvání k hlubokému přemítání o duchovní situaci naší doby a odvolává se na mnohá svědectví velkých osobností moderní epochy. Musíme zdůraznit, že encyklika se nezabývá jen nadějí, ale také vírou. Především list Židům, ze kterého rozjímání vychází, prezentuje určitou definici víry, která úzce spojuje tuto ctnost s nadějí.“

Neoficiální pracovní překlad encykliky Benedikta XVI. *Spe salvi facti sumus*, připravený českou sekcí Rádia Vatikán, je k dispozici i na internetových stránkách *Res Claritatis*.

Rádio Vatikán

Papež o Efrému Syrském

Dne 29. listopadu věnoval Benedikt XVI. svou generální audienci postavě svatého Efréma Syrského, „nejslavnějšího básníka patristické doby“.

„Obecně se dnes myslí, že křesťanství je evropské náboženství, jež bylo později přeneseno do dalších zemí. Ale pravda je komplexnější,“ řekl papež. „Kořeny křesťanství jsou ve Starém zákoně, tedy v Jeruzalémě a semitském světě. A z těchto starozákonních kořenů se křesťanství živí i nadále. V raných stáletích se křesťanství šířilo jak na západ – do řecko-latinského světa, kde později inspirovalo evropskou kulturu –, tak na východ, do Persie a Indie, kde přispělo k vytvoření zvláštní kultury, v semitských jazycích a s vlastní identitou.“

Svatý Efrém se narodil v Nisibis někdy okolo roku 306 a zemřel v Edesse roku 373. „Poezie,“ vysvětlil papež, „mu

umožnila prohloubit teologické reflexe použitím paradoxů a obrazů.“ Efrém dal poezii a liturgickým hymnům didaktický a katechetický charakter, takže využíval liturgické svátky jako příležitost k šíření nauky Církve.

Papež citoval Efrémovy úvahy o Bohu Stvořiteli a řekl: „Nic ve stvoření není izolované a svět je – podle Písma – Boží biblí. Ježíšova přítomnost v Mariině lůně vysoce pozvedla důstojnost žen, o nichž Efrém vždy mluví citlivě a uctivě,“ řekl papež. „Tak jako neexistuje vykoupění bez Ježíše, neexistuje ani vtělení bez Marie.“

Křesťanská tradice nazývá svatého Efréma „harfou Ducha svatého“. Efrém zůstal po celý svůj život jáhnem. „Jako jáhen byl služebníkem liturgie i služebníkem lásky k bratřím: tato láska ho vedla k poznání Božího zjevení,“ řekl papež.

VIS

Biskupové proti novým formám otroctví

Evropská biskupská konference (CCEE) uspořádala seminář o otroctví a jeho nových formách. Konal se k dvoustému výročí odstranění otroctví v západní Africe.

Jednalo se o moderních formách otroctví a o katolických iniciativách, jež s nimi bojují a poskytují pomoc obětem. Jde například o řeholnice, jež pomáhají ženám a dívkám nuceným k prostituci.

Afričtí a evropské biskupové zde připravili dopis evropským a africkým hlavám států, který bude prezentován na příštím africkém summitu v prosinci v Lisabonu. Dopis žádá politické vůdce, aby zamezili obchodu s lidmi a snažili se odstranit příčiny, pro něž se lidé hledají lepší budoucnost v Evropě obracejí na kriminální organizace.

Fides

ZPRÁVY

Jmenování noví kardinálové

Benedikt XVI. předsedal dne 24. listopadu 2007 v bazilice sv. Petra veřejné konzistoři, při níž jmenoval dvacet tři nových kardinálů. Po liturgickém pozdravu Svatý otec slavnostně vyhlásil jména těch, které povolává, aby se stali součástí kardinálského kolegia. Jménem všech nově jmenovaných kardinálů pozdravil Svatého otce Mons. Leonardo Sandri. Poté následovala bohoslužba slova, homilie Benedikta XVI., vyznání víry a všichni noví kardinálové složili přísahu Svatému otci.

Každý z nich pak před Petrovým nástupcem poklekl a přijal od něj kardinálský biret a jmenovací bulu, jíž se přiděluje kardinálský titul nebo diakonie, tedy příslušnost k určitému římskému kostelu na znamení jejich připojení k římskému kléru.

„Ti, kdo nosí posvátný purpur, mají být neohroženými svědky Krista a jeho evangelia ve městě Římě i v nejzazších oblastech světa,“ zaznělo v latinské jmenovací formulaci.

Po skončení konzistoře vyšel Svatý otec neplánovaně před baziliku, aby pozdravil zástupy věřících, kteří se už nevešli dovnitř a improvizovaně je také oslovil.

V neděli 25. listopadu dopoledne v bazilice sv. Petra Svatý otec spolu s novými kardinály koncedoval eucharistii, během níž předal novým kardinálům kardinálské prsteny.

Seznam nových kardinálů i papežova řeč jsou k dispozici i na internetových stránkách *Res Claritatis*.

Rádio Vatikán

Dokument o katolických školách

Dne 20. listopadu 2007 předložili prefekt a tajemník Kongregace pro katolickou výchovu, kardinál Zenon Grocholewski a Mons. Angelo Vincenzo Zani, dokument dikasteria s názvem „Společné vzdělávání v katolických školách: společná misie zasvěcených osob a věřících laiků“.

Kardinál Grocholewski při prezentaci řekl, že oblast vzdělávání, zvláště na Západě, je „hluboce nemocná“. Vyučujícím chybí motivace a jsou frustrováni. Varovnými znamenými jsou nárůst násilí mezi dětmi a dospívajícími, a těžkosti rodin, jež mají primární odpovědnost za vzdělávání dětí.

Mons. Zani poskytl statistiky, jež ukazují, jak katolické školy pomáhají v ob-

lastech postižených konfliktem. Řekl také, že tyto školy působí i tam, kde není zajištěna náboženská svoboda. Jako příklad uvedl Libanon, kde „program katolických škol má za hlavní cíl vést mladé lidi k dialogu a spolupráci mezi muslimy a křesťany“, a Bosnu, kde „uprostřed balkánských válek založila sarajevská diecéze tři školy, do nichž přijímá Srby, Chorvaty i muslimy“.

Dnes je ve světě 250 tisíc katolických vzdělávacích institucí, do nichž chodí téměř 42 milionů žáků: 10 milionů v Africe, 12 milionů v Amerikách, 10 milionů v Asii, 9 milionů v Evropě a 800 tisíc v Oceánii. V katolických školách působí asi 3,5 milionu učitelů.

VIS

Dominikánští řeholníci k situaci v Pákistánu

Magistr Řádu bratří kazatelů Carlos Azpiroz Costa OP a S. Marie Fabiola Valesquez Maya OP, mezinárodní koordinátorka *Dominican Sisters International*, vyzvali dominikánskou rodinu k modlitbám za pákistánský lid a za dominikány, kteří v této zemi působí. Obviňují Parvíze Mušarafa, že způsobil krizi vyhlášením výjimečného stavu: byla pozastavena platnost ústavy, občané jsou zbaveni základních práv, mnoho soudců vyšších stupňů je drženo v domácím vězení a lidé nemají přístup k nezávislému televiznímu vysílání ani k mezinárodním zpravodajským stanicím. Domácí věze-

ni mají také novináři, právníci a političtí vůdci.

Křesťanské společenství se cítí nejistě a ohrožené. Biskupové a představení řeholí jsou současnou situací velmi zneklidněni.

Signatáři dopisu žádají všechny dominikány na světě, aby se za pákistánský lid modlili; v zemích, jejichž vlády mohou Pákistán ovlivnit, by dominikáni měli žádat státní představitele, aby přímo kontaktovali Parvíze Mušarafa a trvali na obnově ústavní demokracie v Pákistánu.

OP

Charta 77 a křesťané

Na konferenci „Charta 77 a náboženská opozice za normalizace“, kterou uspořádala škola politických studií CEVRO, proběhla diskuse o vztazích mezi Chartou a křesťanskými církvemi.

Historik Václav Vaško hovořil o zdrojích katolického odporu, který začal hned po válce, o fungování Církve v podmínkách utajení, o variantách postojů ke komunistickému režimu v podmínkách teroru 50. a 60. let a o problémech vztahu katolíků k Chartě (účast „bývalých“ komunistů). Evangelický farář Miloš Rejchrt líčil masivní podporu Charty mezi evangelickými duchovními. Biskup Václav Malý popsal vývoj přístupu Církve k Chartě především ve vztahu k nástupu Jana Pavla II., konci Ostpolitiky a dekretu *Quidam episcopi*. Zdůraznil, že hlavní zásluhou Charty vzhledem k náboženskému disentu bylo prolomení komunistického informačního monopolu a informační propojení doma i do zahraničí. Matematicka Kamila Bendová to doplnila konkrétními příklady z dokumentů Charty.

RC

Evroparlament proti perzekuci křesťanů

Dne 15. listopadu 2007 přijal Evroparlament rezoluci, jež žádá vlády, aby hájily práva všech občanů a potíraly diskriminaci a netoleranci. Prohlašuje také, že pomoc poskytovaná jiným zemím musí být závislá na tom, zda tyto země respektují náboženskou svobodu.

Rezoluce cituje konkrétní případy z Iráku, Pákistánu, Gazy a Egypta. Mluví také o zabíjení křesťanů na Filipínách a v Turecku. Zdůrazňuje obtížnou situaci v Číně, pronásledování v Súdánu a represí ve Vietnamu.

Místopředseda Evroparlamentu a předkladatel rezoluce Mario Mauro po hlasování řekl agentuře *Zenit*: „Perzekuce křesťanů ve světě je jednou z nejzásadnějších současných výzev důstojnosti člověka.“ „Evropský parlament dnes ukázal svou politikou a kulturní přívratnost: odřízl se od sekularistického fundamentalismu, z něhož je Evropa stále více obviňována,“ dodal.

Zenit

ZPRÁVY / KOMENTÁŘE

Protikřesťanský film v českých kinech

Počátkem prosince přijde do amerických, britských i českých kin film „Zlatý kompas“, zfilmovaná verze prvního dílu knižní trilogie Phillipa Pullmana.

Pullman, přední britský propagátor ateismu, řekl listu *Washington Post*, že hlavním cílem jeho knih je „podrýt základy křesťanské víry“. Sám je čestným členem protikatolické lobby Národní sekulární společnosti, jež bojuje proti jakémukoli působení věřících lidí ve veřejném životě.

Příběh vypráví o boji mladé dívky proti tajemné světové náboženské organizaci „Autorita“, jež chce ovládnout svět. Trilogie vrcholí bitvou, jež má „zničit Boha“.

Pullmanova trilogie se opírá o Milto-

novu epickou báseň „Ztracený ráj“. Will a Lyra, děti z Oxfordu, představují nového Adama a Evu, jejichž dobrodružství ovšem směřuje ke zničení stvořitele země a proti zlé církvi.

Do filmu se investovalo 90 milionů liber: vystupují v něm Nicole Kidmanová a Daniel Craig.

Americká „Katolická liga pro náboženská a občanská práva“ vyzvala katolíky, aby bojkotovali filmy i knihy, jež šíří protikatolickou nenávist. Předseda Ligy William Donohue řekl: „Chtějí vydělat peníze. Chtějí si pojistit, že po prvním filmu bude následovat druhý a třetí.“

Obsáhlejší komentář dále v listu.

Telegraph, Cath.League, LifeSite News

Jednání v Annapolis

V budově Námořní akademie Spojených států v marylandském Annapolis se sešli reprezentanti 49 zemí a mezinárodních organizací, aby jednali o urovnání situace ve Svaté zemi. Jednání se účastnila i delegace Svatého Stole: vedl ji Mons. Pietro Parolin, podsekretář vatikánského sekretariátu pro vztahy se státy, a provázal ho Mons. Franco Coppola, poradce nunciatury.

Papež vyzval americké biskupy, aby se modlili za úspěch setkání. Ve své výzvě připomněl „slzy a utrpení“, jež konflikt ve Svaté zemi způsobuje oběma národům.

Kardinál Daniel DiNardo, arcibiskup texaského Houstonu, řekl, že farnosti i katolíci po celých Spojených státech se modlí za mír mezi Izraelci a Palestinci.

NYT, Zenit

Církev působí i v Moldávii

Když Sověti zabrali po roce 1944 moldavské území Rumunska, demolovali kostely a používali je pro nenáboženské účely. Křesťanské obce byly deportovány, kněží zavírání, vraždění nebo vyhošťování. V roce 1965 byla katedrála změněna na kino a nahrávací studio.

V roce 1990 byl do Kišiněva poslán P. Anton Cosa, aby zahájil obnovu katolické komunity. Po roce se k němu připojili dva kněží z katolického teologického institutu v rumunském Iasi. Když v roce 1991 komunismus v Moldávii padl, byla Církev uznána a o tři roky později navázal Vatikán s Moldávií diplomatické styky.

Dnes je zde katolická církev velmi malá – méně než 1 % populace. Kněží obnovili 13 farností a 5 misíí. Na nezá-

vislém území Podněstří, zóně zamořené pašováním a korupcí, je dnes 5 farností a 8 kněží. Od roku 1999 do 2004 se počet katolíků v Moldávii zdvojnásobil.

Kišiněvská diecéze provozuje školy, centra pro děti a staré lidi, letní tábory, poskytuje zdarma léky a stipendia. Katolická charita zde byla založena v roce 1899, pak za komunismu uzavřena a znovu otevřena v roce 1995. Distribuuje šaty, jídlo, uhlí, dříví, provozuje centra pro děti se zvláštními potřebami, vybavuje nemocnice. P. Farcas řekl, že Charita pomáhá všem lidem, ne jen katolíkům.

Světová banka v roce 2005 označila Moldávii za nejhudší zemi Evropy. Ze 4,5 milionu lidí zemi opustilo 1 milion obyvatel. Moldávie je také zdrojem obchodu se ženami, jež jsou transportovány

na Balkán, do západní Evropy a na Střední Východ. Charita s pomocí amerických grantů provozuje středisko pomoci postiženým ženám a pomáhá jim najít si práci a začít nezávislý život. CRS (sociální organizace amerických biskupů) pomáhá moldavské vládě provozovat centrum proti obchodu s lidmi včetně programu ochrany svědků a bezpečnostní jednotky.

P. Farcas, který je dnes kišiněvským biskupem, řekl, že obchod s lidmi ovládá organizovaný zločin. „Jedním z nejhorlivějších aktivistů proti sexuálnímu otroctví v Moldávii byl italský kněz: bylo mu vyhrožováno tak vážně, že musel Moldávii opustit. I v Itálii je ještě pod policejní ochranou,“ vysvětlil P. Farcas.

CNS

Na straně ďábla

O filmu, který přichází do našich kin

Sněhovými závějemí se brodí obrovský polární medvěd. Upravený gentleman něco šeptá sněžnému leopardovi po svém boku. Zlatem vyzdobená kráska pokradmu hledí na opici. A dívka ukazuje prstem na symboly na přístroji, připomínajícím kompas.

Tyto obrázky už možná mezi filmovými reklamami upoutaly vaši pozornost. Film „Zlatý kompas“ s Nicole Kidmanovou a Danielem Craigem přichází do kin a slibuje být fantastický a dobrodružný.

Právě na to spoléhá *New Line Cinema*.

Propagační materiály dokonce přirovnávají tuto filmovou adaptaci knihy Philipa Pullmana k „Pánu prstenů“. J. R. R. Tolkien by však tímto srovnáním byl sotva potěšen. „Zlatý kompas“, který vyšel v roce 1995, je prvním dílem trilogie „Jeho temné esence“, *fantasy* zaměřené na děti, jež se volně inspiruje Miltonovým eposem „Ztracený ráj“. Tentokrát ovšem je „bůh“ poražen a „pád“ je zdrojem vykoupení lidstva.

Jiná skříň

„Zlatý kompas“ začíná scénou, kde dvanáctiletá Lyra zalézá do šatníku, aby ji nenašli. Jeho dveře ji přivádějí do dobrodružství, jež mění svět. (Nepřipomíná vám to něco?) Zatím v pokoji její strýc, ikonoklastický badatel jménem Lord Asriel, začíná skupině učenců popisovat tajemnou substanci nazvanou „prach“.

Když Lyra vyleze, dostane přístroj zkoumající pravdu, nazvaný *alethiometr* (měřič pravdy, „zlatý kompas“) a má ho

KOMENTÁŘE

skrývat. Už slyšela o dětech, jež zmizely beze stopy; je svěřena do péče bezohledné agentky církve, paní Coulterové. Lyra brzy zjistí, že církev se také snaží objevit „prach“ – esenci nějak spojenou s prvotním hříchem – a že paní Coulterová provádí na dětech experimenty, jimiž chce zjistit „pravdu“. Zejména odděluje děti od jejich „démonů“, živočišných duchů, jež ztělesňují duši každého člověka a provázejí ho po celý život.

„Zlatý kompas“ končí tím, že síly dobra (jež představuje Lord Asriel, odmítající církev) se začnou šikovat proti silám tyranie a zkaženosti: ty představuje paní Coulterová a církevní činitelé, kteří vypadají jako to nejhorší ze španělské inkvizice říznuté Hitlerovou SS. Bitva se odehraje nejen v Lyřině světě, ale i v mnoha dalších světech. Ve druhém dílu trilogie s názvem „Jedinečný nůž“ potká Lyra dvanáctiletého Willa, který se zmocnil nože, jímž může proříznout hranice mezi těmito světy. Trilogii uzavírá díl „Jantarový dalekohled“, v němž andělé, vyzbrojení medvědi, čarodějnice, šaman, zběhlá jeptiška (nyní lékařka) a další fantastická stvoření sdruží své síly proti nenáviděné Autoritě, „bohu“, jehož království už nemohou snášet – a tajemství „prachu“ je konečně rozluštěno.

Anti-Lewis

Mezi „Temnou esencí“ a Lewisovými „Letopisy Narnie“ je řada paralel: Lyra místo Lucy, šatník, alternativní světy, mluvící zvířata...

Ale přes tyto povrchní podobnosti je Pullman Lewisovým protipólem. Pullman opakovaně útočil na Lewise i na víru, kterou představuje. „Nenávidím Narnii a nenávidím ji s hlubokou a hořkou vášní,“ řekl v jednom interview. „Dívá se na dětství jako na zlatý věk, po němž sexualita a dospělost představují pád.“

To odpovídá Pullmanovu postoji ke křesťanství. Britskému deníku *Telegraph* řekl: „Ateismus je určitá jistota, kterou nepřijímám. Technicky vzato mne můžete označit za agnostika. Ale existuje-li Bůh, a je-li takový, jak ho líčí křesťané, pak si zasluhuje být svržen. Když se podíváte na historii křesťanství, je to infamie a krutost a perzekuce a tyranie.“

Při takové antipatii ke křesťanství je pochopitelné, že jeho postavy, jako například čarodějnice, pronášejí takováto těžkopádná kázání: „Jsou církve, které své děti mrzačí. Odřezávají jejich sexuální orgány, chlapcům i děvčatům: odřezá-

Foto: www.gamemall.uol.com.br

vají je noži, které necítíte. To dělá i naše církve, a každá církev je stejná: kontroluje, ničí, vymazává každý dobrý pocit.“ Pullman charakterizuje církve a všechny lidi s nimi spojené jako agenty zkaženosti, útlaku, mučení a zlovolnosti.

Příběhy učí

Máme tedy právo se ptát, co jeho příběhy učí. V samém základě jsou „Jeho temné esence“ pokusem o odmítnutí křesťanské víry. „Křesťanské náboženství je mocná a přesvědčivá chyba, to je vše,“ říká jeho postava Mary Malone, když líčí, proč opustila své řeholní povolání.

Dalším poselstvím Pullmanových knih je oslava čarodějnictví, evoluce, zbožštění, homosexuality a předmanželského sexu. K tomu ještě kouření, pití, občas mírné sakrování a někdy násilí.

Pullmanovo poselství je rouhavé – o tom není pochyb. Co je však ďábelské (a řecké slovo *diabolos* znamená původně rozdělení na dvě části), je právě to, že toto poselství je zaměřené přímo na děti. „Chtěl jsem mluvit ke každému,“ říká Pullman, „a nejlepší cestou k tomu je psát pro děti.“ Pullmanovou strategií je zasévat semena zla do myslí těch, kdo ještě nerozeznají, co to autor dělá.

Snaha zabít Boha

Pullman řekl jednoznačně: „Mé knihy jsou o zabití Boha.“ Ale přes hojnou publicitu tohoto stanoviska jeho trilogie vlastně o otázce Boží existence s jistotou nemluví. Je tu postava, která se maskuje jako „bůh“, a jež se nazývá Autorita. Ale zjišťujeme, že se prostě vyvinula z „prachu“ do stavu vědomé existence.

Ale o tom, zda je tu skutečný Stvořitel, odpovědný za všechno, říká jiná postava: „Možná tu je stvořitel, možná že ne. Nevíme.“ Pokud jde o existenci skutečného Boha, příběh zůstává agnostický. A pokud jde o smrt a život po smrti, líčí Pullman nejprve temné podsvětí, kam jdou všichni mrtví, bez ohledu na to, co dělali a čemu věřili. Mrtvé pak vysvobodí Lyra, a jejich molekuly se rozptýlí do světa.

Pullman se nás snaží zoufale přesvědčit, že tato vize posmrtného zničení představuje naději. Jeden z mrtvých uvažuje o svém osudu a říká: „Tohle dítě nám nabízí cestu ven a já ji budu následovat. I když to znamená zapomenutí, vítám to, protože to nebude prostě ‚nic‘. Ožijeme znovu v tisících stéblech trávy a v milionech listů, budeme padat s kapkami deště a vát s čerstvým vánkem, budeme se třpytit v rose pod hvězdami a pod měsícem zde ve fyzickém světě, který je naším pravým domovem a vždycky jím byl.“

To je konečná analýza. Když jde o alternativu křesťanské víry, kterou tak mocně pohrdá, nemá Pullman co nabídnout. Právě proto jeho květnaté, ale prázdné pasáže a sliby působí jako ozvěna našeho dobře známého hada.

Pokud to někomu zní moc tvrdě, autorovi samotnému to nevadí. „William Blake řekl, že Milton byl pravý básník a stál na straně ďábla, aniž o tom věděl. Já stojím na straně ďábla a vím to,“ řekl Pullman.

převzato z internetového serveru organizace „Focus on the Family“
redakčně kráceno
z angličtiny přeložila -mf-

KOMENTÁŘE

Austrálie: porážka pravice, ale inspirace pro křesťany

Aktivní křesťanská lobby v zemi protinožců je příkladem nejen pro nás

Foto: archív

Australské volby skončily porážkou pravice a jejího premiéra Johna Howarda. Bude to pro něj čestný odchod. Howard vyhrál čtyři volby po sobě, nastartoval ekonomický růst, omezoval roli státu a splatil stomiliardový dluh předchozích levicových vlád. Omezil imigraci, kritizoval multikulturalismus, prosadil ústavní definici manželství jako svazku muže a ženy a byl pevným spojencem USA (vyslal armádu do Iráku a odmítl Kjotský protokol o omezení CO₂). Únava voličů z jeho dlouhé vlády, nepopularita války v Iráku, rostoucí ceny nemovitostí i nedostatek vody v zemědělských oblastech mu ale nakonec zlámaly vaz. To ale pro nás není tak podstatné.

Politici a sto tisíc křesťanů

Austrálie má natolik odlišné problémy, že se s Českou republikou dá jen těžko srovnávat. V jednom je ale inspirující – pro křesťany na celém světě. Australští křesťané totiž ukázali, jak vytvořit silnou nátlakovou skupinu, kterou musejí brát politici z obou konkurenčních táborů vážně. Důkazem je předvolební diskuse Johna Howarda s jeho levicovým vyzyvatelem Kevinem Ruddem z 9. srpna 2007. Debata v Národním tiskovém středisku by nebyla sama o sobě zas tak zajímavá. Kdyby... Kdyby spolu s oběma politiky nesedělo ve studiu ještě 200 prominentních křesťanských aktivistů a kdyby to celé nebylo přes internet

živě přenášeno do stovek kostelů, farností a křesťanských společenství v celé Austrálii, kde diskusi sledovalo přes sto tisíc křesťanů.

Sto tisíc voličů, to už je slušná síla, a tak se oba politici snažili. Každý se snažil přesvědčit přítomné, že právě jeho politika je v souladu s křesťanskými principy. Podle Johna Howarda je například podobenství o hřivnách důkazem správnosti volného trhu a vydělávání peněz má podle něj přímo podporu shůry. Přislíbil 190 milionů dolarů pro boj s internetovou kriminalitou a ochranu mládeže před pornografií na síti. S tím Howard zabodoval – boj za bezpečný internet je pro mnoho australských křesťanů prvořadou záležitostí a Austrálie je v čele tohoto boje.

Opoziční předák Kevin Rudd ze Strany práce o pornografii na internetu pomlčel. Místo toho zmiňoval nutnost zahraniční pomoci třetímu světu, vlídnější přístup k uprchlíkům a kladl důraz na ochranu životního prostředí.

Když přišlo na manželství, bylo jasné, kdo vítězí. Když Howard zmínil své rozhodnutí prosadit ústavní zakotvení manželství jako svazku muže a ženy, dostalo se mu ovací. Ruddova obhajoba registrovaného partnerství vyvolala pouze mrazivé ticho. Howard zase narazil, když hovořil o podpoře středisek péče o děti zaměstnaných matek na pracovišti. Naopak, když se vrátil ke standardnímu konzervativnímu postoji, že

pro děti je nejlepší domácí péče, následoval opět potlesk. Rudd zase neuspěl s návrhem, že by všechny čtyřleté děti měly (za státního příspěví půl miliardy dolarů ročně) navštěvovat předškolní programy – v zájmu zlepšení vzdělání a svého budoucího postavení na trhu práce. Mezi přítomnými ale opět převážilo přesvědčení, že podobné rozhodnutí by mělo být záležitostí rodiny a ne státu.

Stačilo deset let

Ani jeden z politiků nepřišel s ničím přelomovým (například otázce interrupcí se oba úzkostlivě vyhýbali). Přelomový je ale fakt, že se křesťané dokázali prosadit jako standardní voličská skupina, která si brání své zájmy (stejně jako si je hájí zemědělci, homosexuálové, odboráři atd.). Ještě před několika málo lety by něco takového bylo jen ztěžka možné. Legalizace eutanázie v některých australských státech, tlak na adopce dětí homosexuálními páry, snadná dostupnost potratů a rezignace pravicových politiků, to vše ale způsobilo v polovině 90. let obrát řady křesťanů k aktivnější politice – pod heslem „Ať je slyšet názor křesťanů a ať se počítá s jejich hlasem“. Během deseti let dokázali australští křesťané všech vyznání vytvořit silnou lobby, která prosazuje v politice morálně-etická témata. Vědí, že i konzervativní politici (zvláště jsou-li v politice příliš dlouho) až příliš snadno podléhají kompromisům. Nedávají politikům žádný bíanco šek a předem danou podporu. Rozhodují se jen na základě jejich činů bez ohledu na to, ke které straně se hlásí.

Matyáš Zrno, Občanský institut

Více informací o Australian Christian Lobby
v angličtině na www.acl.org.au

Foto: archív

MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG

Dopis 138 muslimských akademiků Svatému otci a křesťanským představitelům

Rozbor uveřejněný agenturou *Asia News*

V dokumentu zasláném Benediktu XVI. a křesťanským představitelům je mnoho dobrého: větší sblížení mezi muslimskými směry, pozornost k výrazům používaným v křesťanství, touha po dialogu. Jsou tu i dvojznačnosti. Ale je to první krok. Nyní je třeba zahrnout do dialogu sekulární svět. Velká súra o toleranci. Rozsáhlý rozbor od odborníka „Asia News“ na otázku islámu.

Dopis 138 muslimských akademiků papeži a křesťanským představitelům je prvním pozitivním krokem k dialogu, který by se však měl stát univerzálnějším a konkrétnějším.

Dopis explicitně navazuje na první dopis poslaný přesně před rokem Benediktu XVI. jako odpověď na jeho přednášku na univerzitě v Regensburgu. Pro jeho zveřejnění bylo vybráno stejné datum (13. říjen 2007), což se tento rok shodovalo s koncem Ramadánu.

Vysoce reprezentativní dopis

Stojí za zmínku, že počet jeho signatářů se ve srovnání s loňským rokem zvýšil z 38 na 138. Představují více než 43 národů, jak muslimů, tak i nemuslimů (zejména ze západních států). Jsou mezi nimi velcí *muftí* (představitelé *fatwy* v zemi), náboženští představitelé, akademici a učenci. Kromě představitelů dvou velkých skupin, sunitů a šiitů, jsou to také představitelé menších skupin, sekt a dokonce odlišných směrů, jako např. nejmystičtějšího sufismu, který je nejpočetnější na západě. Jsou tu i ismailité, odvození od šiitů, jafaarité, rovněž odvození od šiitského islámu, ribadité, což je starobylá islámská skupina, o které se málo mluví, ale má představitel v Jemenu.

To naznačuje, že se rozšířila shoda uvnitř jisté části islámské komunity, což je krok k tomu, co islám nazývá *ijmaa* (shoda).

V islámské tradici má každý článek víry základ ve třech pramenech: v koránu, v mohamedánské tradici (*hadísa* – což jsou výroky a život Mohameda) a společné shodě (*ijmaa*). Tento poslední krok nebyl doposud zhodnocen. V islámském světě existuje skutečně hluboký rozpor: jeden den imám něco řekne, další den řekne něco jiného.

Dopis neříká, že mezi všemi muslimy panuje shoda, ale ukazuje společný posun k jisté shodě. K tomuto sblížení došlo pod záštitou jordánského krále a nadace *Al al-Bajit* (rodina islámského proroka), vedené královým strýcem

princem Hassanem. Tento muž představuje dnes to nejlepší z islámu z hlediska uvažování, otevřenosti a zbožnosti. Ačkoli je věrný a věřící muslim, oženil se s hinduistkou, která – což je zcela neobvyklé v moderním islámu – nemusela přestoupit k islámu, jak je to dnes vyžadováno od křesťanských žen na Západě, i když to korán nepředpokládá.

Prvním pozitivním bodem dopisu je tedy skutečnost, že je vysoce reprezentativní a pochází od skupiny, která se sblíží. Dopis je reprezentativní také proto, že byl rozeslán po celém křesťanském světě. Když se podíváme na to, komu byl adresován, uvidíme pečlivě sepsaný a úplný seznam: kromě papeže všechny východní křesťanské tradice, patriarchové chaldejských a předchaldejských církví, protestantské církve a Světovou radu církví. To plně dokazuje, že dopis psal někdo, kdo zná a rozumí křesťanství a historii Církve.

I. Struktura

Když se začneme věnovat obsahu dopisu, to, co nás ihned překvapí, je skutečnost, že nadpis byl vzat z koránu: „Slovo rovné pro nás i pro vás“ (súra „Rod Imránův“ 3:64). To je, co říká Mohamed křesťanům v koránu: když vidí, že s nimi nemůže dosáhnout shody, říká: Pojdme se dohodnout alespoň na jediném společném základu: že nebudeme uctívat nikoho jiného než Boha (jednotu Boha), že mu nebudeme připisovat žádného partnera, a že nikdo z nás nebude mít za Pána nikoho kromě Boha.

Je třeba poznamenat, že toto společné slovo v koránu nebere v úvahu žádnou definici Mohameda. Tato věta nemluví o Mohamedovi jako o prorokovi nebo posledním Božím poslu. Zdůrazněno je společné slovo a jednotu Boha. To je samo o sobě pozitivním krokem vycházejícím právě z koránu.

Dopis se skládá ze tří částí: první je nadepsána „láskou Boží“ a je dále rozdělena na dvě části, „láskou Boží v islámu“ a „láskou Boží jako první a největší při-

Foto: archio

kázání v Bibli“. Ve skutečnosti je nadpis v původní arabské verzi přesnější, říká „v evangelium“.

Při použití slova „Bible“ (což zahrnuje Nový a Starý zákon) je možno zahrnout do diskuse židovství (i když je dopis adresován pouze křesťanům). Druhá část je nadepsána „láskou k bližnímu“ (*hubb al-jar*). Je také rozdělena na dvě části: „láskou k bližnímu v islámu“ a „láskou k bližnímu v Bibli“. Zde opět původní arabská verze říká „v evangelium“.

Třetí část končí citací z koránu: „Pojďte ke slovu rovnému pro nás i pro vás“ a ve třech částech nabízí zajímavou analýzu: „rovné (společné) slovo“, „pojdte ke slovu rovnému“ a „pro nás i pro vás“.

II. Úvaha nad obsahem

Chtěl bych vyslovit několik poznámek k této struktuře.

Nejprve a především, mezi prvním a druhým dopisem existuje kontinuita. První dopis končí nutností dospět k dohodě založené na lásce k Bohu a k bližnímu. Tím chtějí autoři vyjádřit: my teď rozvíjíme to, co jsme prohlásili za základ všech vztahů mezi islámem a křesťanstvím. Je velmi zajímavé všimnout si, že výrazy, které autoři používají, jsou vzaty z křesťanství, ne z islámu. Výraz „bližní“ (v křesťanském významu „bratr“) v koránu neexistuje. Je typický pro Nový zákon. Ve skutečnosti nepoužívá arabský text výraz „bližní/bratr“, ale „bližní“ (*jar*), což má pouze geografický význam (soused) ve srovnání s křesťanským označením *quarib*, což znamená i „bratr“. Slovo „lásky“ se v koránu používá zřídka. Není ani

MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG

Foto: archiv

součástí označení Boha. Nikdy se neříká, že Bůh miluje, i když jsou tu méně nápadná synonyma. Kromě toho, jestliže rozebíráme první část „láska Boží v islámu“, my křesťané bychom to označili jako „poslušnost Bohu“, ne „láska“. Ale autoři to zde tak nazvali, aby se sjednotili s křesťanským označením. To je krásná myšlenka, ale i trochu nebezpečná, jelikož je zde nebezpečí, že padneme do pasti „vyrovnávání“. Muslimové obvykle hovoří o uctívání Boha, ale téma lásky k Bohu je něco jiného, co islám nevyučuje, ale nalézá se hojně v sufismu. V každém případě mluvit o „lásce Boží“ je něco nového. Možná, že je to dokonce znamenitý způsob odkazu na první encykliku papeže Benedikta XVI. (*Deus caritas est*). Určitě je to projev snahy přiblížit se křesťanskému způsobu vyjádření, i když je zde zároveň nebezpečí, že jedno slovo může být pochopeno dvěma způsoby.

Další otázky týkající se použitých výrazů

Arabská verze dopisu používá odlišné výrazy ve srovnání s verzí francouzskou, italskou nebo anglickou. Už jsme se zmínili o tom, že kde arabská verze mluví o evangeliu, západní jazyky mluví o Bibli. Uvedu další příklady.

Když se mluví o Kristu, používá se v západních verzích vždy „Ježíš Kristus“. V arabské verzi „*Issa-al-Massih*“. Tento výraz se v koránu nenachází, ale je společným výsledkem toho, jak muslimové nazývali Ježíše (*Issa*, arabští křesťané ho nazývají „*Jasua*“) a křesťanskou definicí „*all-Massih*“, Kristus.

Výraz v koránu je „*All-Massih Issa Ibn*

Mariam“ (Mesiáš Issa syn Marie), zatímco obvyklý výraz v křesťanství je „*Jasua al-Massih*“ (Ježíš Kristus). Text dopisu je plný výrazů z koránu, se kterými se mísí výrazy z křesťanství.

Když autoři citují z koránu a z Bible, používají dvě různá měřítka. Když citují z koránu, říkají „Bůh řekl“, jako to říká každý dobrý muslim. Když citují z Bible, říkají jen „jak se nachází v Novém zákoně“, „jak se čte v evangeliu“ apod. To znamená, že v případě Bible používají vědecktější přístup, zatímco pro korán používají výrazy islámského věříčího.

Struktura dopisu je však opravdu krásná. Od tohoto okamžiku můžeme říci, že křesťanství, židovství a islám mají v základu své víry lásku Boží a lásku k bližnímu. Toto je to skutečně nové, co nikdy předtím v islámu nebylo řečeno.

Používání Bible

Při citacích z Nového a Starého zákona považují autoři za samozřejmé, že Bible je slovo Boží. To je také relativně nová věc. V koránu je tato myšlenka teoreticky potvrzena, ale v praxi je odmítána. Muslimové velmi často považují Bibli za dílo (*muharrarah* nebo *mubaddalah*), jehož původní jádro bylo pozdějšími dodatky.

Pisatelé dokonce citují svatého Pavla ve vztahu k představě „srdce“. Svatý Pavel je obvykle velkou částí muslimů zcela ignorován, je dokonce považován za zrádce Kristova poselství, které bylo podle nich původně islámským poselstvím. Muslimové často tvrdí, že Kristovo poselství bylo stejné jako poselství islámu, ale Pavel zavedl pojmy Troji-

ce, vykoupení skrze kříž a odmítnutí Mojžíšova zákona. Známa protikřesťanská kniha, vydaná v roce 2000 a zakázaná v Libanonu, nese název „Pravá tvář Pavlova“!

Všechna tato malá znamení ukazují skutečnou touhu po dialogu na úrovni jazyka a biblického svědectví. Je zde i několik narážek na židovství se snahou zahrnout judaismus do této vize. Při používání výrazu „lidé Písma“ je jasné, že se to vztahuje také na židy, i když jsou oficiálně osloveni křesťané.

III. Pozitivní zhodnocení a kritický výklad

Pokusme se nyní nalézt další pozitivní aspekty tohoto dokumentu a současně poukázat na jeho nedostatky a prvky, které vyvolávají potřebu hlubšího zkoumání.

Hledání společné základny... ale ne univerzální

Co se týče obsahu dopisu, můj dojem je, že když zůstaneme na této úrovni, je docela snadné dospět k dohodě. Použitá metoda vybírá výňatky z posvátných textů, které je možno srovnávat. V koránu jsou texty, které jsou v rozporu s křesťanstvím, ale pisatelé vybrali ty, které jsou podobnější. To je významný krok, ale když zůstaneme na této úrovni, riskujeme dialog založený na dvojznačnosti. V každém případě je, jako první krok, užitečné zdůraznit naše společné základy.

I křesťanská tradice hledá společný základ s ostatními náboženstvími a kulturami. Tento základ, z křesťanského pohledu, se nezakládá na Bibli nebo koránu, protože to by vyloučilo nevěřící. Společným základem je přirozený zákon, přikázání viděná jako přirozený zákon, společná etika, přijatá i ateisty.

V přednášce na mezinárodním teologickém výboru 5. října 2006 papež hovořil o přirozeném morálním zákonu, který by „ospravedlnil a nastínil základy univerzální etiky, jež patří k velkému dědictví lidské moudrosti a dovoluje rozumným tvorům účast na Božím zákoně“. Benedikt XVI. pak pokračuje ve vztahu ke katechismu katolické církve: morální život „má jako svůj střed touhu po Bohu a podřízení se Tomu, který je zdrojem a soudcem všeho dobra, a vědomí, že druhý je tobě rovný“. Přikázání jsou přirozeným zákonem a v přesném smyslu nebyla zjevena.

Papež dále říká, že počínaje přirozeným zákonem, „který je sám o sobě pří-

MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG

stupný každému rozumnému tvorů, je položen základ pro vstup do dialogu se všemi lidmi dobré vůle a pro vstup do občanské společnosti“.

Stejně jako signatáři dopisu, i papež se pokouší najít společný základ pro dialog se všemi. Tímto základem nemůže být Písmo. Je to univerzální etika založená na přirozeném základě. Dopis poslaný muslimy křesťanům se zastavuje u toho, co je společné v Bibli a v koránu. Myslí, že dalším krokem mezi muslimy a křesťany je najít univerzální základ. To může zahrnovat některé prvky Písma svatého do té míry, jak je to pro všechny přijatelné. Mělo by se však jít i dále a hledat základ pro společný dialog.

To je to, co v dopise chybí. Dopis se pouze pokouší znovu obnovit vztahy mezi křesťany a muslimy. To je jasně stanoveno v úvodu, kde se připomíná, že společně „představujeme přes 55 % světové populace“. Tím, že dosáhneme shody, můžeme téměř nastolit ve světě mír. Je to taktický, politický přístup. Potřebujeme se posunout k rozumovému základu pro mír, který se nachází v pravdě.

Proto, jak poukázal kardinál Tauran, je text zajímavý, otevírá nové cesty, co se týče jeho metody a obsahu, ale je potřeba probrat ho důkladněji, aby byl objektivnější a ne jen pro určitou skupinu lidí, učinit jej univerzálnějším a méně politickým.

Rozeznávat mezi politikou a lidmi

Z tohoto hlediska musíme dodat ještě jednu kritickou poznámku. Na jednom místě dopis žádá křesťany, aby „nepovažovali muslimy za někoho, kdo je proti nim, ale s nimi, za podmínky, že křesťané nevyhlásí válku“. Možná, že zde autoři narážejí na problém v Palestině, Iráku a v Afganistánu..., ale tam to nejsou křesťané, kdo souhlasí s válkou. Američané v Iráku (pokud dopis naráží právě na toto) nejsou v Iráku jako křesťané, kteří utiskují muslimy. Není to záležitost ani muslimů, ani křesťanů. Je to spíše politický problém mezi Spojenými státy a státy Středního východu. A i když víme, že prezident Spojených států je křesťan a že je veden svou vírou, nemůžeme v žádném případě tvrdit, že se jedná o válku křesťanů proti muslimům.

Toto je důležitý bod, protože muslimové mají tendenci spatřovat v Západu křesťanskou mocnost a neuvědomují si, do jaké míry je Západ sekularizován a vzdálen od křesťanské etiky. Tato linie myšlení posiluje teorii střetu kultur (nebo náboženství) právě v době, kdy se konají kroky k jejímu odstranění!

Krásný závěr: soužití v různosti

Poslední poznámka. V dopise se cituje verš o toleranci, jak ji chápe korán: „Kdyby byl Bůh chtěl, byl by vás věru učinil národem jediným, avšak nečinil tak proto, aby vás vyzkoušel tím, co vám dal. Předstihujte se vzájemně v konání dobrých skutků! K Bohu se skuteční návrat vás všech a On vás poučí o tom, o čem jste byli v rozporu“ (súra „Prostřený stůl“ 5:48).

Tato súra je předposlední v chronologickém pořádku koránu. Nemohla tedy, podle islámské teorie interpretace koránu, být zrušena nebo převzata do jiné. Tento verš je podstatný, neboť říká, že naše náboženské rozdíly jsou určeny Bohem. Výsledkem je: „Předstihujte se vzájemně v konání dobrých skutků“ jako metoda dialogu. To je vskutku krásné zvolené zakončení dopisu, protože to znamená, že můžeme žít spolu navzdory našim rozdílům, a co víc, že Bůh si tento rozdíl přeje!

Směrem do budoucna

Tento dopis je prvním krokem v dialogu mezi křesťany a muslimy. Co se týče dialogu, byli křesťané často první a udělali tak dobře. Je důležité, aby tyto první kroky pokračovaly tímto směrem jasněji a ukazovaly přitom i na rozdíly a potřebu nápravy. Jelikož je dopis adresován různým představitelům křesťanského světa, můžeme doufat, že ti na něj odpoví. Ze strany muslimů je tento dopis výsledkem obrovského úsilí.

Tento dopis je však také určitě adresován muslimům, i když ne výslovně. Jakou váhu bude mít v muslimském světě, když zvážíme, že stále dochází k únosům kněží, odpadlíci jsou pronásledováni, křesťané utiskováni? Doposud nebyla z islámské strany žádná reakce. Myslí si však, že s postupem času bude tento dokument počátkem k většímu sblížení.

Především je naděje, že další krok se zaměří na ožehavější otázky o náboženské svobodě, o absolutní hodnotě lidských práv, o vztahu mezi vírou a společností, používání násilí atd., stručně řečeno na současné problémy, které trápí jak muslimy (a já bych řekl muslimy především), tak západní svět.

Samir Khalil Samir, SJ
z angličtiny přeložily a redakčně upravily
Krista Blažková a Michaela Freiová
citáty z koránu převzaty z překladu Ivana Hrbka

Svatý otec odpovídá muslimským náboženským vůdcům

Dne 13. října, při příležitosti konce muslimského měsíce ramadánu (*Eid al-Fitr*), poslala skupina 138 muslimských náboženských vůdců papeži Benediktu XVI. a dalším křesťanským vůdcům dopis s názvem „Rovné slovo pro nás i pro vás“.

Svatý otec odpověděl dopisem adresovaným princí Gházímu bin Muhamadu bin Talal, předsedovi institutu *Al al-Bajt* pro islámské myšlení, jednomu ze signatářů dopisu.

Papež vyjadřuje díky a uznání za tuto významnou iniciativu přední skupiny muslimských činitelů a potvrzuje důležitost dialogu založeného na účinném respektu k důstojnosti člověka, na objektivním poznání náboženství druhého, na sdílení náboženské zkušenosti, a na společném úsilí o vzájemný respekt a přijetí.

Dopis také vyjadřuje ochotu Svatého otce přijmout prince Gházího a delegaci signatářů dopisu, i ochotu Papežské rady pro mezináboženský dialog a dalších specializovaných papežských institucí zorganizovat pracovní setkání.

VIS

Flagia Sofia. Foto: archito

VĚROUČNÉ OTÁZKY

Ospravedlnění, cesta do nebe a další otázky

Na dotazy týkající se víry a mravů odpovídají kněží a klerici Řádu bratří kazatelů (dominikánů) s úmyslem stanovisko Církve srozumitelně zprostředkovat. Dotazy lze zasílat na adresu redakce.

Co to je ospravedlnění?

Ospravedlnění je jedním z klíčových pojmů křesťanské víry. Zdůrazňují, že je ústředním pojmem náboženství *křesťanského*, protože jeho smysluplnost předpokládá některé jiné skutečnosti, které sice najdeme i v některých jiných náboženských systémech, ne však ve všech. Tím prvním předpokladem je, že člověk (alespoň za některých okolností) *není spravedlivý*, avšak *spravedlnost potřebuje* ke své spáse, čili k věčnému štěstí. V křesťanství tuto nespravedlnost představuje existence hříchu – a to jak osobního, tak dědičného. Křesťanské zjevení i osobní zkušenost nás učí, že člověk se během svého života dopouští zla – hříchu –, za které je zodpovědný (osobní hříchy), ba dokonce se rodí ve stavu porušenosti – náklonnosti k hříchu a vrozené neschopnosti ke spatření Trojičného Boha (dědičný hřích), které je však jeho cílem a podstatou štěstí.

Křesťanské poselství lidem se pak zabývá otázkou, jaké prostředky dal Bůh lidem, aby tuto vrozenou neschopnost odstranili a jak dojít zahlázení osobních hříchů, jichž se dopustili, a za které nesou zodpovědnost nejen před těmi, které poškodili, ale i před věčným Bohem, ke kterému mají dojít a který je bude nestranně soudit.

Foto: archito

Jak se dostanu do nebe?

Odpovědí na tuto otázku je vlastně pokračování předešlého: jak dojdu ospravedlnění? Nebo též jak na sebe mohu ospravedlnění aplikovat?

Podle učení Ježíše Krista, který je podle svědectví Nového zákona *Spasitelem* – tedy tím, kdo toto ospravedlnění přináší svou krvavou obětí –, je to především *víra* v Něho. Nikoli tedy „víra“ v okolí či jakékoli náboženské přesvědčení. Víra, o které mluví Ježíš, apoštolové i celé křesťanské poselství, je víra jako *ctnost*: Nadpřirozená poznávací schopnost (kvalita) lidského ducha darovaná samotným Bohem jednotlivci, aby *pevně a s jistotou* přijal jako pravdivé to, co Bůh lidem o sobě zjevuje a co jinou cestou poznat nelze, protože jde o poznatky přirozeně nedostupné. Poznání Božího zjevení učí člověka *církev*, která tak pokračuje v apoštolské tradici hlásání evangelia. Víra je proto „ctností a účinnou cestou do nebe“ jen tehdy, pokud se vztahuje k Ježíši Kristu a svým obsahem odpovídá apoštolskému učení. Jinak jde o různá „náboženská přesvědčení“, která sice mohou být jakýmsi předstupněm ke skutečné víře, nejsou však „vírou“, která přináší spásu a spolehlivé pravidlo na cestě člověka do nebe.

Hlavním praktickým důsledkem víry je volba křesťanského způsobu života (život podle Božího zákona) a přijetí *křtu*. Právě křest je prvním a nejdůležitějším krokem ospravedlnění a objektivní proměny lidského nitra. Skrze křest vtiskuje Bůh každému člověku pevný základ nadpřirozené *víry*, kterou v něm započal při prvním doteku, pobídce k obrácení. Se křtem jde ruku v ruce základ nadpřirozené *naděje* (že toto vše je reálně možné a dostačující) a především *lásky*, která je hybným motorem celého křesťanského jednání. Tímto základním procesem je člověku vlita do duše nová kvalita, již je *Boží milost posvěcující*. Ta z něj dělá „Boží dítě“, Ježíšova učedníka, jemuž jsou odpuštěny všechny dosavadní hříchy a jenž je schopen fakticky dostát praktickým požadavkům Božího zákona. Křesťan může tuto nadpřirozenou výbavu ztratit jen osobním těžkým hříchem a znovu nabyt jen upřímnou lítostí, rozchodem s hříchem a pokáním

vedoucím k přijetí „svátosti pokání“, čili svátostnou zpovědí.

Život nového křesťana – Kristova učedníka a Božího dítěte – však většinou nekončí smrtí po křtu, ba naopak většinou trvá ještě mnoho let. Proto Kristus ustanovil kromě křtu ještě dalších šest svátostí (sv. přijímání, zpověď, biřmování, manželství, kněžství a pomazání nemocných), které mají křesťanům pomáhat v nastoupené cestě obstát, zdokonalit se a dojít skutečně trvalé osobní svatosti – „spravedlnosti“ –, která je smyslem pozemského snažení a podmínkou „vstupu do nebe“.

Křesťanský život proto právem nazýváme *duchovním bojem* či zápasem. Jde nejen o přijímání svátostí, ale též o zápas s dosavadními zlými sklony, slabostmi a nevědomostí. To se uskutečňuje *plným životem v katolické církvi* – životem ve společenství s Kristovým náměstkem (papežem) a s nástupci apoštolů (biskupy), přijímáním apoštolského učení, vytrvalou modlitbou, sebezáporem, trvalým pokáním (zpytování svědomí a osobní zpověď) a častým přijímáním Kristova těla – jedinečného prostředku k nabytí duchovní síly a nadpřirozené krásy.

Podstatný rozdíl mezi katolickou a protestantskou vírou – je jen v obřadech?

Rozdíl mezi katolickou a protestantskou vírou rozhodně není jen v obřadech. Můžeme říci, že tento rozdíl je skutečně zásadní, a to především v pojetí „církve“ jako takové, autentických prostředků ospravedlnění, pramenů Božího zjevení a vlastního „uspořádání“ celého křesťanstva po Kristově nanebevstoupení.

Ucelený obraz katolické víry představuje *katechismus* – kniha, kterou papež čas od času vydává tak, aby byla srozumitelná aktuálním čtenářům (Římský katechismus sv. Pia V., Velký katechismus sv. Pia X., Katechismus katolické církve Jana Pavla II. atd.). Protestantství nepředstavuje jednotný myšlenkový směr, proto také není možné ho nějak jednotně shrnout či vyjádřit. Řada jeho odnoží vydává svá „vyznání“ či „výklady víry“, které jsou jistou obdobou katolického katechismu. V poslední době došlo k určitému pozitivnímu

VĚROUČNÉ OTÁZKY / DOPISY

sblížení vyjasněním si poměru „víry a skutků“ nezbytných ke spáse. Jde však jen o jeden z mnoha kroků, které se na tomto poli podnikly a rozhodně zatím nepředstavují sjednocení či pouhý rozdíl v obřadech.

Sám výčet těchto rozdílů by nepochybně překročil prostor takovéto odpovědi, proto si jen heslovitě připomeňme, že na protestantské straně panuje přesvědčení o převážně symbolickém a připomínkovém charakteru Večeře Páně – nikoli skutečné zpřítomnění Kristovy kalvarské oběti v katolické mši svaté; svěcení kněží s trvalým, svátostným a apoštolským charakterem proti ustanovování či volbě pastorů; podřizování se Kristovu náměstkovi (papeži) a jím svolaným koncilům, jakožto neomylné autoritě, proti nezávislosti na nich; praxe individuální zpovědi končící kněžským rozhřešením, proti všeobecnému a sborovému vyznání hříchu, končícím modlitbou za odpuštění; katolická úcta k relikviím a vzývání

Foto: archivo

svatých, které u protestantů zcela chybí, stejně jako víra v očistec. Dalším vážným a těžko definovatelným protestantským specifickým je velmi různorodé a proměnlivé učení o křesťanské etice, značně nezávislé na křesťanské tradici.

Nejzásadnějším rozdílem ale zůstává postoj k pramenům a kritériím Božího zjevení. Pro katolíky jím je celá Tra-

dice včetně 73 biblických knih, závazně vykládaných všeobecnými koncily a učením římského biskupa; kdežto na protestantské straně jím je jistá část Bible (66 knih), jejichž výklad závisí na velmi individuálním studiu a osobním pochopení věřícího, který se spoléhá na přímé vedení Boží.

fr. Efrém Jindráček OP

Křesťanský politik JUDr. František Nosek a jeho sociální a etické poslání dnešku

Vážená redakce,

minulý týden jsem byla na přednášce prof. Mlčocha o křesťanském politikovi Fr. Noskovi. Velice na mě zapůsobila a napsala jsem o přednášce článek. Zasiílám vám ho k přečtení, protože mně samotné dodala přednáška další sebevědomí v tom, že není marné žít křesťanským životem a přitom se zajímat i o politiku.

S úctou Marie Trojanová, Praha

Dne 14. listopadu 2007 jsem se zúčastnila přednášky profesora Ing. Lubomíra Mlčocha, CSc. o Fr. Noskovi a nelituji toho. Pan prof. Mlčoch nejprve nastínil dobu před sto lety, kdy politik Nosek žil. Zde mě hlavně zaujalo to, že tato doba, zrovna jako dnes, křesťanství moc nepřála, a přesto se Dr. Nosek stal poslancem a ministrem. Jak je možné, že ho tehdejší společnost akceptovala a dokonce mu svěřila tak vysoké funkce?

Ve druhé části přednášky jsem se dozvěděla vše o tomto významném katolickém politikovi a ekonomovi meziválečné doby. Byl to vzdělaný člověk, katolík. Byl to muž, který nás učil, jak máme věřit, žít i pracovat. Svou politickou práci cítil jako službu Bohu a bližnímu a usiloval o svatost života i ve své vysoké po-

litické funkci. Nosek neusiloval o formální změny institucí politické sféry – parlamentní demokracie – či o formální změny institucí, na nichž stojí kapitalistická tržní ekonomika. Jemu šlo o to, proměnit tyto instituce zevnitř. O skutečnou revoluci lidských srdcí, konverzi – proměnu chování lidí v politice i na trhu. Nezůstal jen u slov, ale snažil se je uvádět ve skutky.

Ve třetí části přednášky se pan prof. Mlčoch zabýval odkazem Dr. Noska pro současnost.

Autorita a respekt, které měl Fr. Nosek u svých politických protivníků – i ve své vlastní straně –, se zakládaly na několika jeho podstatných osobnostních povahových rysech. Integritu jeho osobnosti charakterizuje jeho naprostá nezištnost, obětavost, pracovitost, konzistence slov a skutků. To, co ochabla a politikou znavená až otrávená česká společnost potřebuje, je právě politická odvaha, síla víry a jasné slovo, které má šanci – je-li pravdivé – být ostřejší než dvousečný meč. Zdůrazňoval mravní smysl lidské práce.

Ideologie podnikání našich časů je zatížena řadou pověr a omylů. Pan prof. Mlčoch poukázal na to, že principy, k nimž se my křesťané hlásíme, nejsou

žádným překonaným staromilstvím. Naopak: teprve návrat k těmto principům dává šanci na dlouhodobou prosperitu hospodářství.

JUDr. František Nosek, poslanec a ministr za Lidovou stranu, politik a národohospodář, kandidát na blahorečení, se křesťanskými principy řídil ve svém životě: jako politik i jako podnikatel. A Bůh mu žehnal: od svého vstupu do politiky v roce 1920 až do své smrti v roce 1935 nikdy neztratil poslanecký mandát. Pomáhal řídit a spravovat více než 70 katolických lidových záložen. Jeho rukama procházely miliony, aniž by podlehl jejich pokušení. Svým životem z víry prokázal, že podnikat lze úspěšně i tehdy, když člověku jde i v peněžnictví především o věčnou spásu bližních. Pan prof. Mlčoch zakončil přednášku slovy:

„Věřím, že k Františku Noskovi se můžeme dovolávat o přímluvu a pomoc ve věci společného dobra pro naši politiku a pro naše národní hospodářství. Stejně tak věřím, že Františka Noska můžeme nabízet jako svíci hořící a vyzývající k následování i našim bratřím a sestram v Evropském domě.“

Ing. Marie Trojanová

NA ZÁVĚR

Děkujeme za vaše ohlasy. Těšíme se na vaše podněty, které můžete zasílat na adresu redakce uvedenou v tiráži. Čtenářské dopisy jsou redakčně kráceny a nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.

Díky za vynikající číslo [RC Monitor 19/2007]

Vážená redakce,

minulé číslo (č. 19) bylo zvláště vynikající. Články „Za pět minut dvánáct?“, „Ohlédnutí za polskými volbami“ a „Relativismus se zakládá na požadavku názorové plurality“ jsou mimořádně inspirující. Povzbuzují ke kritickému myšlení a dodávají odvalu myslet. Zvláště závěr článku o relativismu je návodem k adventnímu ztišení.

A ještě jedno velké přání: Můžete napomáhat k vydání knihy nějakých textů o křesťanství a rozvíjení Evropy? Případně vypracovat seznam „doporučené četby“ – něco, co není jen kupou špíny, která se hází na křesťanství?

RNDr. Ludmila Kadlecová, Praha

Poděkování za článek [RC Monitor 20/2007]

Vážená redakce.

Chtěl bych vyjádřit poděkování za článek „Důsledky politického programu Zelených“ od pana Radima Ucháče. Je to bravurně vyargumentovaná reflexe na nebezpečí, které se jeví zatím jen jako latentní, nicméně v budoucnosti by mohlo znamenat nebezpečí velmi reálné.

Článek mi mluví z duše a přispěje k obohacení argumentů při dialogu s vyznavači „Zeleného náboženství“. Opět se mi potvrzuje zkušenost, že pouze člověk obdarovaný vírou nemusí tápat mezi různými „ismy“, má totiž hodnoty srovnané. Bez Boha, který veškerému stvoření dal řád a smysl, se člověk potácí mezi různými ideologie-

mi, aby posléze zjistil, že to byla cesta do pekel.

Ještě jednou děkuji a dovoluji si vyjádřit přání, aby takovýto článků, které reflektují na zásadní problémy dnešního sekularizovaného světa, bylo více. Pomůže to k orientaci i nás křesťanů v problémech moderní doby a utuží naši víru a její praktickou aplikaci.

Jiří Malínek, Praha

Vážení čtenáři, děkujeme všem, kteří jste zasláním finančního daru umožnili další vydání *RC Monitoru* a pomohli pokrýt režijní náklady spojené s jeho vydáváním.

S upřímným Pán Bůh zaplať

redakce

Liturgická čtení

16. 12. Neděle Iz 35,1–6a.10, Žl 146, Jak 5,7–10, Mt 11,2–11
3. neděle adventní

17. 12. Pondělí Gn 49,1a.2.8–10, Žl 72, Mt 1,1–17
sv. Lazar

18. 12. Úterý Jer 23,5–8, Žl 72, Mt 1,18–24
sv. Rufus a Zosim

19. 12. Středa Sd 13,2–7.24–25a, Žl 71, Lk 1,5–25
bl. Urban

20. 12. Čtvrtek Iz 7,10–14, Žl 24, Lk 1,26–38
sv. Dominik Siloský

21. 12. Pátek Pís 2,8–14 (Sof 3,14–18a), Žl 33, Lk 1,39–45
sv. Petr Kanisius

22. 12. Sobota 1 Sam 1,24–28, 1 Sam 2, Lk 1,46–56
sv. Servul

23. 12. Neděle Iz 7,10–14, Žl 24, Řím 1,1–7, Mt 1,18–24
4. neděle adventní

24. 12. Pondělí 2 Sam 7,1–5.8b–12.14.16, Žl 89, Lk 1,67–79
Štědrý den

25. 12. Úterý Iz 52,7–10, Žl 98, Žid 1,1–6, Jan 1,1–18
Slavnost Narození Páně

26. 12. Středa Sk 6,8–10; 7,54–60, Žl 31, Mt 10,17–22
sv. Štěpán

27. 12. Čtvrtek 1 Jan 1,1–4, Žl 97, Jan 20,2–8
sv. Jan Evangelista

28. 12. Pátek 1 Jan 1,5–2,2, Žl 124, Mt 2,13–18
sv. Betlémské děti, mučedníci

29. 12. Sobota 1 Jan 2,3–11, Žl 96, Lk 2,22–35
sv. Tomáš Becket

RC MONITOR – zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.